

Centar za građansku suradnju

Građani za odgovornu lokalnu upravu

- analiza rada tri segmenta lokalne vlasti: općinsko vijeće, općinska uprava i mjesne zajednice -

Ovaj dokument je proizveden u okviru WeBER projekta - Program malih grantova za organizacije civilnog društva za praćenje reforme javne uprave na lokalnom nivou, koji finansijski podržavaju Evropska unija i Ambasada Kraljevine Holandije. Sadržaj ovog dokumenta odgovornost je Centra za građansku suradnju i ni na koji način se ne može smatrati da odražava stavove Evropske unije i Kraljevine Holandije.

SADRŽAJ

UVOD	4
A. Monitoring rada općinskih vijeća	5
I FUNKCIONIRANJE OPĆINSKOG VIJEĆA (OV)	5
1.Tema: Program rada općinskog vijeća	5
2. Tema: Sjednice općinskog vijeća	6
3. Tema: Priprema sjednica OV	6
4.Tema: Rad vijećnika OV	7
5.Tema: Vanjski članovi povjerenstava	7
6.Tema: Plan rada povjerenstava OV	8
7.Tema: Procedure za praćenje rada izvršne vlasti	9
8.Tema: Obrazac za izvještavanje OV	9
9.Tema: Odluke OV	10
10.Tema: Baza podataka o odlukama OV	10
II PRORAČUN	11
11.Tema: Proračun Općine	11
12.Tema: Povjerenstvo OV za proračun i financije	12
13.Tema: Razvojni dio općinskog proračuna	12
III KOMUNIKACIJA S GRAĐANIMA	13
14.Tema: Mehanizmi za komunikaciju	13
15.Tema: Mehanizmi za komunikaciju su uspostavljeni i uključuju	14
16.Tema: Mehanizmi za sudjelovanje građana	14
17.Tema: Rad OV i vijećnika ocjenjuju građani	15
Završna analiza upitnika za općinska vijeća sa prijedlozima za unapređenje stanja	15
B. Monitoring rada općinske uprave	19
I KAPACITETI ZA PLANIRANJE RAZVOJA	19
1.Tema: Odjel za razvoj općine	19
2.Tema: Strateški plan razvoja općine	20
3.Tema: Realizacija Strateškog plana općine	20
II KAPACITETI ZA UPRAVLJANJE I PRORAČUN	21
4.Tema: Proračun općine	21
5.Tema: Razvojni dio općinskog proračuna	22
6.Tema: Revizija unutarnjeg razvoja	23
III PREUZIMANJE ODGOVORNOSTI	24
7.Tema: Mehanizmi za sudjelovanje građana	24
8.Tema: Pristup javnim informacijama	24
9.Tema: Etički kodeks za izabrane dužnosnike	25
10.Tema: Obrazac za izvještavanje OV	25
IV JAVNOST RADA – OPĆINA, GRAĐANI, MEDIJI, KOMUNIKACIJA	26
11.Tema: Mediji	26
12.Tema: Komuniciranja općine s javnosti, građanima	27
13.Tema: Implementacija općinske strategije komuniciranja	27
Završna ocjena rada lokalne uprave sa preporukama	28
C. Analiza rada mjesnih zajednica	30
Zaključna analiza sa preporukama	41

Uvod

U četiri općine jugozapadne BiH (Livno, Tomislavgrad, Grude i Posušje) u kojima se provodi projekt, evidentan je nedostatak sudjelovanja građana u procesu donošenja odluka: mjesne zajednice (MZ), kao najmanje jedinice lokalne samouprave i organizacije civilnog društva kao predstavnici određenih grupa građana, nisu partneri u procesu donošenja odluka u lokalnoj samoupravi. Kao rezultat toga, nedostaje informacija o aktivnostima lokalnih vlasti koje su potrebne građanima te postoji jaz između potreba zajednice i pruženih usluga. Razinu informacija koje se dijele sa građanima određuju lokalne vlasti i to u pristupu odozgo prema dole bez mogućnosti dvostrane komunikacije i razmjene informacija.

Općine nemaju postupke koji bi osigurali redovito uključivanje MZ i NVO-a u proces odlučivanja. Projekt „**Građani za odgovornu lokalnu upravu**“ ima za cilj povećati ulogu MZ i NVO u lokalnoj samoupravi i izgraditi produktivni odnos kroz praćenje rada lokalne uprave.

Aktivne MZ i NVO koje utječu na lokalne politike mogu osigurati da se zadovolji više potreba građana koje su sami identificirali. To znači da, u skladu sa zakonom, MZ i NVO mogu utjecati na općinske politike i proračune koji utječu na životni standard građana.

U okviru ovoga projekta, pored ostalih aktivnosti, Centar za građansku suradnju je proveo istraživanje na razini tri segmenta lokalne vlasti:

1) Mjesne zajednice i nevladine organizacije/udruge kao predstavnici građana. Analiza razine sudjelovanja građana u donošenju odluka u 4 općine temeljem ankete među 70 mjesnih zajednica i 2 NVO, procjene razine zadovoljstva građana radom njihovih predstavnika, monitoringa rada lokalnih vlasti i njihovih operativnih postupaka, razine komunikacije i suradnje postignute sa općinskim vlastima i prijedlozima što treba učiniti kako bi se poboljšala učinkovitost lokalnih vlasti.

2) Općinska vijeća i općinske uprave. Procjena rada lokalne uprave i općinskih vijeća, njihovih politika i proračuna. Istraživanje je provedeno putem 2 upitnika koji su popunili službenici općinskih uprava i općinskih vijeća u svakoj općini kako bismo procijenili izradu politika i proračuna te njihovo razine sudjelovanja građana u procesu donošenja odluka u općini.

Rezultate istraživanja i preporuke moguće je primijeniti i na druge općine u Bosni i Hercegovini jer je situacija ista ili slična.

Na narednim stranicama donosimo analizu rezultata istraživanja za svaki segment posebno sa preporukama koje će biti upućene nadležnima.

Upitnike izradio i istraživanje proveo:

Centar za građansku suradnju Livno

Analizu rezultata istraživanja izvršio:

mr.sc. Muhamed Mujakić, *dipl.iur & ecc*

Pravni institut u BiH, Sarajevo

info@lawinstitute.ba

A. Monitoring rada općinskih vijeća

U odgovaranju na upitnik učestvovala su četiri općine, odnosno ovlašteni predstavnici općinskih vijeća. U odgovaranju na postavljenu temu ispitanici su imali Općina pitanja u kojima su se mogli izjasniti sa više odgovora odnosno tvrdnji. Ovaj upitnik bio je usmjeren na općinska vijeća kao predstavnička tijela građana. Upitnik ima za cilj da sagleda četiri osnovne oblasti rada općinskih vijeća navedenih općina i to sa aspekta: funkcioniranja općinskog vijeća, proračuna i komunikacije s građanima.

BROJ	OPĆINA	FUNKCIJA
1.	Grude	Predsjednik OV
2.	Posušje	Tajnik/ca OV
3.	Tomislavgrad	Predsjednik OV
4.	Livno	Predsjednik OV

Upitnik je bio koncipiran određenom temom za koju je ponuđeno nekoliko opcija odgovora odnosno tvrdnji.

I FUNKCIONIRANJE OPĆINSKOG VIJEĆA (OV)

1. Tema: Program rada općinskog vijeća

Program rada OV		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Relevantne aktivnosti iz Programa rada načelnika, javnih institucija i postojećih strategija općine se oslikavaju u Programu rada OV	4	44,44
Promotivne aktivnosti su razrađene i realizirane	2	22,22
Polugodišnja informacija i godišnje izvješće o realizaciji su izrađeni i predstavljeni OV i javnosti	3	33,33

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Program rada općinskog vijeća – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 44,44% odgovora odnosno tvrdnji da *Relevantne aktivnosti iz Programa rada načelnika, javnih institucija i postojećih strategija općine se oslikavaju u Programu rada OV*. Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da se zapravo program rada OV bazira na programu rada općinskog načelnika i općinskih službi. Prijedlog prema općinskim vijećima jeste da ona sama moraju imati svoj program rada širi i obuhvatniji od programa rada općinske administracije i načelnika. Zapravo OV bi trebala da daju određene inicijative, prijedloge i smjernice ka općinskom načelniku i općinskim službama.

2. Tema: Sjednice općinskog vijeća

Sjednice OV		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Sjednice OV/SO se održavaju sukladno Poslovniku o radu OV što osiguravaju tajnik OV i predsjednik OV	4	66,66
Odgovornosti tajnika OV i stručne službe su pojašnjene u opisima poslova	2	33,33
Predsjednik OV najmanje dva puta godišnje sudjeluje na skupovima za stručno usavršavanje	0	0

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Sjednice općinskog vijeća – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 66,66% odgovora odnosno tvrdnji da *Sjednice OV/SO se održavaju sukladno Poslovniku o radu OV što osiguravaju tajnik OV i predsjednik OV*. Zabrinjava da na tvrdnju *Predsjednik OV najmanje dva puta godišnje sudjeluje na skupovima za stručno usavršavanje* nije dat niti jedan odgovor, što ukazuje na preporuku da se predsjedavajući općinskih vijeća i vijećnici koji su predstavnici građana, izabrani od građana - građani različitih profesija trebaju slati na stručna usavršavanja iz određenih oblasti koje su im neophodne u njihovom radu.

3. Tema: Priprema sjednica OV

Priprema sjednica OV		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Povjerenstvo za propise OV i tajnik OV ispituju zakonitost odluka koje dostavlja izvršna vlast	3	27,27
Sjednica Kolegija OV je zakazana prije sjednice OV a zapisnici se dostavljaju OV	4	36,36
Svi materijali za sjednice OV su dostavljeni na vrijeme sukladno Poslovniku o radu OV	4	36,36

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Priprema sjednica općinskog vijeća – svi ispitanici su zadovoljavajuće odgovorili na postavljene tvrdnje iz kojih proizlazi zaključak da se pripreme sjednica OV provode na zadovoljavajući način po poslovnica. Što se tiče rada OV i materijala za sjednice sugerira se informatizacija rada općinskih vijeća, dostavljanje materijala u elektronskom obliku i težnja e-upravi u općinama općenito.

4. Tema: Rad vijećnika OV

Rad vijećnika OV		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Vodi se evidencija o nazočnosti i glasovanju (kad je moguće) vijećnika i dostupna je javnosti	4	57,14
Odluke donesene od strane vijećnika su sukladne nadležnostima OV	3	42,85
Vijećnici najmanje dva puta godišnje sudjeluju na skupovima za stručno usavršavanje	0	0

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – Rad vijećnika općinskog vijeća – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 57,14% odgovora odnosno tvrdnji da *Vodi se evidencija o nazočnosti i glasovanju (kad je moguće) vijećnika i dostupna je javnosti*. Zabrinjava da na tvrdnju *Vijećnici najmanje dva puta godišnje sudjeluju na skupovima za stručno usavršavanje* nije dat niti jedan odgovor, što ukazuje na preporuku kao kod teme br. 2 da se predsjedavajući općinskih vijeća i vijećnici koji su predstavnici građana, izabrani od građana - građani različitih profesija trebaju slati na stručna usavršavanja iz određenih oblasti koje su im neophodne u njihovom radu. Za obuke izabranih zvaničnika nadležan je Savez općina i gradova FBiH, a za obuke općinskih državnih službenika i namještenika Agencija za državnu službu FBiH.

5. Tema: Vanjski članovi povjerenstava

Vanjski članovi povjerenstava		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Uspostavljeni su kriteriji za odabir vanjskih članova povjerenstava OV	1	11,11
Pozicije za vanjske članove povjerenstava OV jasno definiraju potrebnu stručnost i javno su objavljene	1	11,11
Vijećnici su imenovani kao članovi povjerenstava na osnovu stručnosti i interesa za rad u povjerenstvu	4	44,44
Članstvo povjerenstava OV uključuje predstavnike različitih interesnih skupina zajednice	3	33,33

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – vanjski članovi povjerenstva – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 44,44% odgovora odnosno tvrdnji *Vijećnici su imenovani kao članovi povjerenstava na osnovu stručnosti i interesa za rad u povjerenstvu*. Analizom odgovora evidentno je da u općinama nisu adekvatno zastupljeni vanjski članovi komisija/povjerenstava općinskih vijeća. Preporuka je da svako OV uspostavi kriterije za odabir vanjskih članova povjerenstava te da pozicije za vanjske članove povjerenstava OV jasno definiraju potrebnu stručnost i da budu javno objavljene.

6. Tema: Plan rada povjerenstava OV

Plan rada povjerenstava OV		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Povjerenstva OV izrađuju plan rada	0	0
Povjerenstva rade i redovito izvješćuju OV sukladno Poslovniku, planu rada i opisu poslova	3	37,50
Svaki član povjerenstva OV sudjeluje na najmanje 75% od ukupnog godišnjeg broja sjednica povjerenstva	3	37,50
Adekvatni općinski resursi su na raspolaganju za realizaciju plana rada povjerenstava	2	25
Članovi povjerenstava OV najmanje dva puta godišnje sudjeluju na skupovima za stručno usavršavanje	0	0

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – Plan rada povjerenstava OV – ispitanici su se opredijelili sa po 37,50% odgovora odnosno tvrdnji da *Povjerenstva rade i redovito izvješćuju OV sukladno Poslovniku, planu rada i opisu poslova* i *Svaki član povjerenstva OV sudjeluje na najmanje 75% od ukupnog godišnjeg broja sjednica povjerenstva*. Zabrinjava da na tvrdnju *Povjerenstva OV izrađuju plan rada* i *Članovi povjerenstava OV najmanje dva puta godišnje sudjeluju na skupovima za stručno usavršavanje* nije dat niti jedan odgovor, što ukazuje na preporuku kao kod teme br. 2 i 4 da se predsjedavajući općinskih vijeća i vijećnici koji su ujedno i članovi komisija/povjerenstava OV trebaju slati na stručna usavršavanja iz određenih oblasti koje su im neophodne u njihovom radu. Preporuka jeste da se organiziraju stručna i profesionalna edukacija vijećnika u općinama iz više oblasti/tema/vještina. Analizom odgovora proizlazi da komisije/povjerenstva u OV ne izrađuju svoje planove koji bi trebali biti dijelovi ukupnog plana OV. Poslovnice o radu općinskih vijeća treba detaljnije obavezati komisije/povjerenstva za njihov rad, planiranje aktivnosti i implementaciju/realizaciju istih.

7. Tema: Procedure za praćenje rada izvršne vlasti

Procedure za praćenje rada izvršne vlasti		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Procedure za praćenje rada izvršne vlasti od strane OV su uspostavljene i primjenjuju se	1	20
Obveze izvršne vlasti za odgovaranje na vijećnička pitanja i mjere za slučaj neodgovaranja ugrađene su u Poslovnik o radu OV	1	20
Izvršna vlast poštuje Poslovnik o radu OV	3	60

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – Procedure za praćenje rada izvršne vlasti – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 60% odgovora odnosno tvrdnji *Izvršna vlast poštuje Poslovnik o radu OV*. Analizom odgovora evidentno je da se mora više unaprijediti praćenje rada izvršne vlasti od strane općinskih vijeća. Činjenica jeste da načelnik kao direktno biran od strane građana kao i vijećnici ali ipak oni predstavljaju jedno kolektivno predstavničko tijelo građana za razliku od načelnika koji je pojedinac i inokosni organ izvršne vlasti na lokalnom nivou. Dakle radi se o nekoj vrsti kontrole i ravnoteže (check and balance) između predstavničkog tijela građana s jedne strane i neposredno izabranog načelnika (i općinskih službi kao administracije općine) s druge strane.

8. Tema: Obrazac za izvještavanje OV

Obrazac za izvještavanje OV		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Obrazac za izvješćivanje izrađen je i usuglašen između OV i subjekata koji izvješćuju OV	4	57,14
Izvješća su dostavljena sukladno usuglašenom obrascu i zadanim rokovima	3	42,85

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – obrazac za izvještavanje OV – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 57,14% odgovora odnosno tvrdnji *Obrazac za izvješćivanje izrađen je i usuglašen između OV i subjekata koji izvješćuju OV*. Analizom odgovora evidentno je da se u općinama adekvatno provodi izvještavanje ali da se isto može dodatno unaprijediti. Preporuka je da se za državne službenike u općinskim upravama organizira obuka *vještine pisanog izvještavanja*.

9. Tema: Odluke OV

Odluke OV		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Odluke OV su proceduralno dobro izrađene	3	33,33
Predložene odluke se dostavljaju uz pismeno obrazloženje odgovarajućeg povjerenstva OV	4	44,44
Procedure za realizaciju odgovarajućih odluka uključuju odgovornu osobu/e, resurse i rokove kada je to moguće	2	22,22

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – odluke OV – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 44,44% odgovora odnosno tvrdnji *Predložene odluke se dostavljaju uz pismeno obrazloženje odgovarajućeg povjerenstva OV*. Analizom odgovora evidentno je da se u općinskim vijećima adekvatno provodi donošenje odluka ali da se isto može dodatno unaprijediti. Preporuka je da se za državne službenike u općinskim vijećima organizira obuka *izrada pravnih propisa (statut, odluke, pravilnici, poslovnici, rješenja)*.

10. Tema: Baza podataka o odlukama OV

Baza podataka o odlukama OV		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
OV je kreiralo i održava bazu podataka koja sadrži sve kao i nove odluke OV	2	66,66
Baza podataka je u uporabi i zadužena je osoba koja ju koristi i održava	0	0
Kvartalne informacije/izvješća za OV sadrže pregled odluka koje su usvojene, realizirane i/ili navodi razloge za neizvršavanje odluka (kada postoje)	0	0
Baza podataka je dostupna na zahtjev MZ, NVO, građana	1	33,33
Udio izvršenih odluka je povećan	0	0

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – Baza podataka o odlukama OV – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 66,66% odgovora odnosno tvrdnji *OV je*

kreiralo i održava bazu podataka koja sadrži sve kao i nove odluke OV. Zabrinjava da na tvrdnje Baza podataka je u uporabi i zadužena je osoba koja ju koristi i održava i Udio izvršenih odluka je povećan nije dat niti jedan odgovor, što ukazuje na preporuku da se moraju odrediti osobe/službenici koji su dužni da prate baze podataka o odlukama OV zbog kontinuiteta u njihovoj realizaciji odnosno institucionalnoj memoriji općine. Analizom odgovora evidentno je da se u općinama treba unaprijediti informatizacija odnosno e-uprava.

II PRORAČUN

11. Tema: Proračun Općine

Proračun Općine		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Uspostavljen je transparentan proračunski proces	2	20
Proračun je pripremljen i usvojen sukladno proračunskim propisima	3	30
OV je prihvatilo/usvojilo kvartalne informacije/izvješća o izvršenju proračuna	1	10
Općina je uključila građane u pripremu i izvršenje proračuna	2	20
Razrađeni su mehanizmi za dobivanje mišljenja građana i udruga o proračunu	1	10
Osigurane su povratne informacije na prijedloge građana, udruga, MZ	1	10
Nacrt proračun se šalje u mjesne zajednice na raspravu i traži pisano očitovanje o proračunu	0	0

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – proračun općine – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 30% odgovora odnosno tvrdnji *Proračun je pripremljen i usvojen sukladno proračunskim propisima*. Međutim bitno je istaći da na tvrdnju *Nacrt proračun se šalje u mjesne zajednice na raspravu i traži pisano očitovanje o proračunu* niti jedan ispitanik nije dao odgovor. U korelaciji sa analizom odgovora na isto ili slična pitanja u vezi budžeta/proračuna općine općinskoj upravi i mjesnim zajednicama vidimo da se otprilike ovakve tvrdnje ponavljaju što svakako potvrđuje relevantnost i objektivnost istraživanja ali nameće potrebu preporuke koju smo dali kod analize općinske uprave (vidjeti pitanje i analizu odgovora na pitanja br. 4) i MZ (vidjeti pitanje i analizu odgovora na pitanja br. 11, 12, 13 i 14). Općinska uprava i općinska vijeća moraju

osigurati veće učešće mjesnih zajednica prilikom utvrđivanja, predlaganja i usvajanja lokalnih proračuna/budžeta.

12. Tema: Povjerenstvo OV za proračun i financije

Povjerenstvo OV za proračun i financije		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Povjerenstvo OV za proračun i financije je uspostavljeno i operativno	4	50
Povjerenstvo za proračun i financije imenovano je od članova s odgovarajućom stručnošću	3	37,5
Povjerenstvo za proračun i financije daje pismeno obrazloženje o svim pitanjima koja imaju financijske implikacije	1	12,5

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – povjerenstvo OV za proračun i financije – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 50% odgovora odnosno tvrdnji *Povjerenstvo OV za proračun i financije je uspostavljeno i operativno*. Analiza odgovora pokazuje da su članovi komisije/povjerenstva stručni. Međutim zabrinjava da na tvrdnju *Povjerenstvo za proračun i financije daje pismeno obrazloženje o svim pitanjima koja imaju financijske implikacije* samo 12,5% ispitanika daje odgovor, odnosno slaže se s tvrdnjom. Stoga preporuka jeste da bi za sva pitanja koja imaju financijske implikacije moralo da se da valjano obrazloženje.

13. Tema: Razvojni dio općinskog proračuna

Razvojni dio općinskog proračuna		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
U odnosu na prethodnu godinu, kapitalni dio tekućeg proračuna je povećan u apsolutnim i relativnim iznosima	2	50
Rashodi su revidirani, pripremljene su mjere za promicanje plana trošenja i dostavljene su načelniku	0	0
Pripremljen je dokument o mogućim vanjskim izvorima financiranja i poduzete su potrebne aktivnosti	0	0
Općina je izradila najmanje jedan prijedlog kapitalnih ulaganja	2	50

Udio financiranja mjesnih zajednica (MZ) i nevladinog sektora na temelju podnesenih projekata je povećan u odnosu na ukupan iznos financiranja, bez podnošenja projekata	0	0
--	---	---

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – Razvojni dio općinskog proračuna – ispitanici su se opredijelili sa odgovorom od po 50% odgovora odnosno tvrdnji *U odnosu na prethodnu godinu, kapitalni dio tekućeg proračuna je povećan u apsolutnim i relativnim iznosima* i *Općina je izradila najmanje jedan prijedlog kapitalnih ulaganja*. Zabrinjava da na tvrdnje: *Rashodi su revidirani, pripremljene su mjere za promicanje plana trošenja i dostavljene su načelniku, Pripremljen je dokument o mogućim vanjskim izvorima financiranja i poduzete su potrebne aktivnosti, Udio financiranja mjesnih zajednica (MZ) i nevladinog sektora na temelju podnesenih projekata je povećan u odnosu na ukupan iznos financiranja, bez podnošenja projekata* nije dat niti jedan odgovor što ukazuje da situacija u općinama u vezi revidiranja rashoda, involviranja vanjskog financiranja kao i financiranja mjesnih zajednica nije zadovoljavajuća. Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da se iz godine u godinu povećavaju kapitalni izdaci. Preporuka vezana za analizu ove teze treba da bude da općine imaju više sluha za kapitalne projekte te da lokalni budžeti/proračuni moraju imati jasna i adekvatna izdvajanja za kapitalne projekte. Usporediti ovu analizu s odgovorima na isto pitanje općinskim upravama br. 5.

III KOMUNIKACIJA S GRAĐANIMA

14. Tema: Mehanizmi za komunikaciju

Mehanizmi za komunikaciju		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Mehanizmi za komunikaciju između OV, vijećnika, radnih tijela i građana su definirani internim dokumentima	2	40
Mehanizmi za komunikaciju su uspostavljeni	3	60

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – mehanizmi za komunikaciju – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 60% odgovora odnosno tvrdnji *Mehanizmi za komunikaciju su uspostavljeni*. Tvrdnju *Mehanizmi za komunikaciju između OV, vijećnika, radnih tijela i građana su definirani internim dokumentima* podržalo je 40% ispitanika. Analiza odgovora pokazuje da su uspostavljeni mehanizmi za komunikaciju i da funkcioniraju, međutim preporuka jeste da se komunikacija na svim relacijama općenito treba unaprijediti.

15. Tema: Mehanizmi za komunikaciju su uspostavljeni i uključuju

Mehanizmi za komunikaciju su uspostavljeni i uključuju:		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Sjednice OV i sjednice povjerenstava otvorene za javnost	1	20
Diskutiranje OV o pitanjima pokrenutim od strane građana	2	40
Poticanje OV građana da se prijave za pozicije u tijelima OV	1	20
Odgovornosti za suradnju s pojedinačnim mjesnim zajednicama su podijeljene među vijećnicima	1	20

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – mehanizmi za komunikaciju su uspostavljeni i uključuju – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 40% odgovora odnosno tvrdnju *Diskutiranje OV o pitanjima pokrenutim od strane građana*. Analiza odgovora upućuje da su uspostavljeni mehanizmi za komunikaciju i da funkcioniraju, međutim preporuka je da se treba unaprijediti transparentnost sjednica i rada OV i unaprijediti suradnju OV i vijećnika s mjesnim zajednicama.

16. Tema: Mehanizmi za sudjelovanje građana

Mehanizmi za sudjelovanje građana		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Mehanizmi za sudjelovanje građana se učinkovito koriste	2	66,66
Mehanizmi za sudjelovanje građana su promovirani i objavljeni	1	33,33
Učinkovitost mehanizama za sudjelovanje građana se ocjenjuje najmanje jednom godišnje	0	0

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – mehanizmi za sudjelovanje građana – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 66,66% odgovora odnosno tvrdnju *Mehanizmi za sudjelovanje građana se učinkovito koriste*. Zabrinjava da na tvrdnju *Učinkovitost mehanizama za sudjelovanje građana se ocjenjuje najmanje jednom godišnje* niti jedan ispitanik nije dao odgovor. Analiza odgovora upućuje da postoje mehanizmi za učešće građana, međutim treba unaprijediti stvarno sudjelovanje građana u aktivnostima i OV i općinske uprave općenito. Vidjeti i analizu odgovora na temu br. 7 u upitniku za općinske uprave.

17. Tema: Rad OV i vijećnika ocjenjuju građani

Rad OV i vijećnika ocjenjuju građani		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Uspostavljene su procedure za ocjenu rada OV i vijećnika od strane građana	2	66,66
Vijećnici redovito traže povratnu informaciju od građana	1	33,33

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom – rad OV i vijećnika ocjenjuju građani – ispitanici su se opredijelili sa većinskim odgovorom od 66,66% odgovora odnosno tvrdnju *Uspostavljene su procedure za ocjenu rada OV i vijećnika od strane građana*. Analiza odgovora upućuje da postoje procedure za ocjenu rada OV i vijećnika od strane građana te da vijećnici traže povratne informacije od građana, međutim ovaj odnos općenito na relaciji *OV - građani, OV - mjesne zajednice, OV - mediji, OV - nevladine organizacije/organizacije civilnog društva* treba unaprijediti u svim jedinicama lokalne samouprave.

Završna analiza upitnika za općinska vijeća sa prijedlozima za unapređenje stanja

1. Program rada i sjednice općinskog vijeća

Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da **program rada općinskih vijeća baziraju na programu rada općinskog načelnika i općinskih službi**. Prijedlog prema općinskim vijećima jeste da ona sama moraju imati **svoj program rada širi i obuhvatniji od programa rada općinske administracije i načelnika**. Zapravo OV bi trebala da daju određene inicijative, prijedloge i smjernice ka općinskom načelniku i općinskim službama.

Ispitanici tvrde da se **sjednice OV održavaju sukladno poslovniku o radu OV što osiguravaju tajnik OV i predsjednik OV** (66,66% ispitanika). Zabrinjava da na tvrdnju *Predsjednik OV najmanje dva puta godišnje sudjeluje na skupovima za stručno usavršavanje* nije dat niti jedan odgovor, što ukazuje na preporuku da se predsjedavajući općinskih vijeća i vijećnici koji su predstavnici građana, izabrani od građana - građani različitih profesija trebaju slati na stručna usavršavanja iz određenih oblasti koje su im neophodne u njihovom radu.

Ispitanici su zadovoljavajuće odgovorili na postavljene tvrdnje iz kojih proizlazi zaključak da se pripreme sjednica OV provode na zadovoljavajući način po poslovnicima. Što se tiče rada OV i materijala za sjednice sugerira se informatizacija rada općinskih vijeća, dostavljanje materijala u elektronskom obliku i težnja e-upravi u općinama općenito.

2. Rad vijećnika, vanjski članovi komisija/povjerenstava i plan rada povjerenstava općinskog vijeća

Ispitanici tvrde da se *vodi evidencija o nazočnosti i glasovanju vijećnika i dostupna je javnosti* (57,14% ispitanika). Zabrinjava da na tvrdnju *Vijećnici najmanje dva puta godišnje sudjeluju na skupovima za stručno usavršavanje* nije dat niti jedan odgovor, što ukazuje na preporuku kao kod prethodne teme - da se predsjedavajući općinskih vijeća i vijećnici koji su predstavnici građana, izabrani od građana - građani različitih profesija trebaju **slati na stručna usavršavanja iz određenih oblasti** koje su im neophodne u njihovom radu. Za obuke izabranih zvaničnika nadležan je Savez općina i gradova FBiH, a za obuke općinskih državnih službenika i namještenika Agencija za državnu službu FBiH.

Analizom odgovora evidentno je da u općinama nisu adekvatno zastupljeni vanjski članovi komisija/povjerenstava općinskih vijeća. Preporuka je da svako OV uspostavi kriterije za odabir vanjskih članova povjerenstava te da pozicije za vanjske članove povjerenstava OV jasno definiraju potrebnu stručnost i da budu javno objavljene. Analiza pokazuje da se *vijećnici imenuju kao članovi povjerenstava na osnovu stručnosti i interesa za rad u povjerenstvu* (44,44% ispitanika).

Analiza pokazuje da **ispitanici tvrde da povjerenstva rade i redovito izvješćuju OV** sukladno Poslovniku, planu rada i opisu poslova i *Svaki član povjerenstva OV sudjeluje na najmanje 75% od ukupnog godišnjeg broja sjednica povjerenstva* (37,50% ispitanika). Zabrinjava da na tvrdnju *Povjerenstva OV izrađuju plan rada i Članovi povjerenstava OV najmanje dva puta godišnje sudjeluju na skupovima za stručno usavršavanje* nije dat niti jedan odgovor, što ukazuje na preporuku kao kod prethodnih tema da se predsjedavajući općinskih vijeća i vijećnici koji su ujedno i članovi komisija/povjerenstava OV trebaju slati na stručna usavršavanja iz određenih oblasti koje su im neophodne u njihovom radu. Preporuka jeste da se organiziraju stručna i profesionalna edukacija vijećnika u općinama iz više oblasti/tema/vještina. Analizom odgovora proizlazi da **komisije/povjerenstva u OV ne izrađuju svoje planove** koji bi trebali biti dijelovi ukupnog plana OV. Poslovnici o radu općinskih vijeća treba detaljnije obavezati komisije/povjerenstva za njihov rad, planiranje aktivnosti i implementaciju/realizaciju istih.

3. Procedure za praćenje rada izvršne vlasti, izvještavanje općinskog vijeća

Analizom odgovora evidentno je da se mora više **unaprijediti praćenje rada izvršne vlasti** od strane općinskih vijeća. Činjenica jeste da načelnik kao direktno biran od strane građana kao i vijećnici ali ipak oni predstavljaju jedno kolektivno predstavničko tijelo građana za razliku od načelnika koji je pojedinac i inokosni organ izvršne vlasti na lokalnom nivou. Dakle radi se o nekoj vrsti kontrole i ravnoteže (check and balance) između predstavničkog tijela građana s jedne strane i neposredno izabranog načelnika (i općinskih službi kao administracije općine) s druge strane.

Analizom odgovora evidentno je da se u općinama adekvatno provodi **izvještavanje** ali da se isto može dodatno unaprijediti. Preporuka je da se za državne službenike u općinskim upravama organizira obuka *vještine pisanog izvještavanja*.

4. Odluke općinskog vijeća i baza podataka o odlukama općinskog vijeća

Analizom odgovora evidentno je da se u općinskim vijećima adekvatno provodi donošenje odluka ali da se isto može dodatno unaprijediti. Preporuka je da se za državne službenike u općinskim vijećima organizira obuka *izrada pravnih propisa (statut, odluke, pravilnici, poslovnici, rješenja)*.

Ispitanici tvrde da su *općinska vijeća kreirala i održavaju bazu podataka koja sadrži sve kao i nove odluke OV* (66,66% ispitanika). Zabrinjava da na tvrdnju *Baza podataka je u uporabi i zadužena je osoba koja ju koristi i održava* i *Udio izvršenih odluka je povećan* nije dat niti jedan odgovor, što ukazuje na preporuku da se moraju odrediti osobe/službenici koji su dužni da prate baze podataka o odlukama OV zbog kontinuiteta u njihovoj realizaciji odnosno institucionalnoj memoriji općine. Analizom odgovora evidentno je da se u općinama treba unaprijediti informatizacija odnosno e-uprava.

5. Budžet/proračun općine, komisija/povjerenstvo općinskog vijeća za proračun i financije i razvojni dio općinskog proračuna

Ispitanici tvrde da je *proračun pripremljen i usvojen sukladno proračunskim propisima* (30% ispitanika). Međutim bitno je istaći da na tvrdnju *Nacrt proračuna se šalje u mjesne zajednice na raspravu i traži pisano očitovanje o proračunu* niti jedan ispitanik nije dao odgovor. U korelaciji sa analizom odgovora na isto ili slična pitanja u vezi budžeta/proračuna općine općinskoj upravi i mjesnim zajednicama vidimo da se otprilike ovakve tvrdnje ponavljaju što svakako potvrđuje relevantnost i objektivnost istraživanja ali nameće potrebu preporuke koju smo dali kod analize odgovora općinske uprave (vidjeti pitanje i analizu odgovora na pitanja br. 4) i MZ (vidjeti pitanje i analizu odgovora na pitanja br. 11, 12, 13 i 14). Općinska uprava i općinska vijeća moraju osigurati veće učešće mjesnih zajednica prilikom utvrđivanja, predlaganja i usvajanja lokalnih proračuna/budžeta.

Analiza odgovora pokazuje da postoje komisije/povjerenstva za proračun općinskih vijeća i da su članovi komisije/povjerenstva stručni. Međutim zabrinjava da na tvrdnju *Povjerenstvo za proračun i financije daje pismeno obrazloženje o svim pitanjima koja imaju financijske implikacije* samo 12,5% ispitanika daje odgovor, odnosno slaže se s tvrdnjom. Stoga preporuka jeste da bi za sva pitanja koja imaju financijske implikacije moralo da se da valjano obrazloženje.

Ispitanici tvrde da *u odnosu na prethodnu godinu, kapitalni dio tekućeg proračuna je povećan u apsolutnim i relativnim iznosima* i *općina je izradila najmanje jedan prijedlog kapitalnih ulaganja*. Zabrinjava da na tvrdnje: *Rashodi su revidirani, pripremljene su mjere za promicanje plana trošenja i dostavljene su načelniku, Pripremljen je dokument o mogućim vanjskim izvorima financiranja i poduzete su potrebne aktivnosti, Udio financiranja mjesnih zajednica (MZ) i nevladinog sektora na temelju podnesenih projekata je povećan u odnosu na ukupan iznos financiranja, bez podnošenja projekata* nije dat niti jedan odgovor što ukazuje da situacija u općinama u vezi revidiranja rashoda, involviranja vanjskog financiranja kao i financiranja mjesnih zajednica nije zadovoljavajuća. Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da se iz godine u godinu povećavaju kapitalni izdatci. Preporuka vezana za analizu ove teze treba da bude da općine imaju više sluha za kapitalne projekte te da lokalni budžeti/proračuni moraju imati jasna i adekvatna izdvajanja za kapitalne projekte. Usporediti ovu analizu s odgovorima na isto pitanje općinskim upravama br. 5.

6. Mehanizmi za komunikaciju i mehanizmi za sudjelovanje građana

Ispitanici tvrde da su *mehanizmi za komunikaciju uspostavljeni* (60% ispitanika). Tvrdnju *Mehanizmi za komunikaciju između OV, vijećnika, radnih tijela i građana su definirani internim dokumentima* podržalo je 40% ispitanika. Analiza odgovora pokazuje da su uspostavljeni

mehanizmi za komunikaciju i da funkcioniraju, međutim preporuka jeste da se komunikacija na svim relacijama općenito treba unaprijediti. Analiza odgovora upućuje da su uspostavljeni mehanizmi za komunikaciju i da funkcioniraju, međutim preporuka je da se treba unaprijediti transparentnost sjednica i rada OV i unaprijediti suradnju OV i vijećnika s mjesnim zajednicama.

Ispitanici tvrde da se *mehanizmi za sudjelovanje građana učinkovito koriste* (66,66% ispitanika). Zabrinjava da na tvrdnju *Učinkovitost mehanizama za sudjelovanje građana se ocjenjuje najmanje jednom godišnje* niti jedan ispitanik nije dao odgovor. Analiza odgovora upućuje da postoje mehanizmi za učešće građana, međutim treba **unaprijediti stvarno sudjelovanje građana** u aktivnostima i OV i općinske uprave općenito. Vidjeti i analizu odgovora na temu br. 7 u upitniku za općinske uprave.

Ispitanici tvrde da su *uspostavljene procedure za ocjenu rada OV i vijećnika od strane građana* (66,66% ispitanika). Analiza odgovora upućuje da postoje procedure za ocjenu rada OV i vijećnika od strane građana te da vijećnici traže povratne informacije od građana, međutim ove **odnose** općenito na relaciji *OV - građani, OV - mjesne zajednice, OV - mediji, OV - nevladine organizacije/organizacije civilnog društva* **treba unaprijediti** u svim jedinicama lokalne samouprave.

B. Monitoring rada općinske uprave

U odgovaranju na upitnik učestvovala su četiri općine, odnosno njihovi ovlašteni i delegirani službenici. U odgovaranju na postavljenu temu ispitanici su imali opciona pitanja u kojima su se mogli izjasniti sa više odgovora odnosno tvrdnji. Ovaj upitnik bio je usmjeren na općinske uprave odnosno administraciju općine. Upitnik ima za cilj da sagleda četiri osnovne oblasti rada općinskih uprava navedenih općina i to sa aspekta: kapaciteta za planiranje razvoja; kapaciteta za upravljanje i proračun; preuzimanja odgovornosti; javnosti rada – općina, građani, mediji, komunikacija

BROJ	OPĆINA	BROJ STALNO ZAPOSLENIH U OPĆINI	BROJ VJEŽBENIKA/PRIPIRANIKU U OPĆINI	SLUŽBA/ODJEL
5.	Grude	54 sa dužnosnicima	15 - volonteri	/
6.	Posušje	67	22	5
7.	Tomislavgrad	94	14	/
8.	Livno	72	/	Općinske službe

Upitnik je bio koncipiran određenom temom za koju je ponuđeno nekoliko opcija odgovora odnosno tvrdnji.

I KAPACITETI ZA PLANIRANJE RAZVOJA

1. Tema: Odjel za razvoj općine

Odjel za razvoj općine		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Odjel za razvoj općine (ORO ili slična služba) je uspostavljen Odlukom OV i operativan	4	36,36
Plan rada ORO-a je donesen	4	36,36
Tim ORO-a uključuje predstavnike različitih interesnih skupina iz zajednice	1	9,09
Informacije/izvješća o radu ORO se podnose najmanje jednom u šest mjeseci	2	18,18
Općina nema Odjel za razvoj niti sličnu službu	0	0

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - kapacitet za planiranje razvoja – ispitanici su se opredijelili od po 36,36% odgovora odnosno tvrdnji da je *Odjel za razvoj općine (ORO ili slična služba) uspostavljen Odlukom OV i operativan* te da je *Plan rada ORO-a je donesen*.

Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da su odjeli za razvoj općine u ovim općinama funkcionalni.

2. Tema: Strateški plan razvoja općine

Strateški plan razvoja općine		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Strateški plan razvoja općine je izrađen/dopunjen u konzultaciji s građanima	3	23,07
Provedena je kampanja posvećena podizanju razine svijesti o strateškom planu razvoja	1	7,69
Urađena je raščlamba s ciljem prepoznavanja strateških prioriteta	2	15,38
Opisi poslova načelnika odjela/pomoćnika načelnika, uključuju odgovornost sudjelovanja u izradi i realizaciji strateškog plana razvoja	2	15,38
Objavljen je nacrt strateškog plana razvoja	1	7,69
Izvršeno je revidiranje Strateškog plana nakon konzultacije s građanima	2	15,38
Strateški plan razvoja je finaliziran i dostupan javnosti	2	15,38

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Strateški plan razvoja općine – ispitanici su se opredijelili sa 23,07% odgovor odnosno tvrdnju da je *Strateški plan razvoja općine je izrađen/dopunjen u konzultaciji s građanima*. Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da su općinske uprave donijele strateške planove razvoja općina uz konsultacije s građanima. Ovakava tvrdnja je dobar pokazatelj suradnje općinske uprave i građana u donošenju lokalnih strateških dokumenata.

3. Tema: Realizacija Strateškog plana općine

Realizacija Strateškog plana razvoja		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Strateški plan razvoja općine (SPRO) je izrađen/dopunjen u konzultaciji s građanima	2	12,5
OV je imenovalo formalno tijelo koje nadgleda realizaciju, praćenje, procjenu i dopunu Strateškog plana razvoja	4	25
Objavljen je godišnji plan aktivnosti	3	18,75

Dodijeljena su sredstva iz proračuna za odabrane prioritetne projekte SPRO	2	12,5
Godišnje izvješće o realizaciji plana je objavljeno i predstavljeno OV i građanima	3	18,75
Strateški plan razvoja je revidiran sukladno Izvješću o realizaciji godišnjeg plana (ukoliko je potrebno)	2	12,5
Općina nema izrađen strateški plan razvoja	0	0

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Realizacija Strateškog plana općine – ispitanici su se opredijelili za 25% odgovora da je *OV je imenovalo formalno tijelo koje nadgleda realizaciju, praćenje, procjenu i dopunu Strateškog plana razvoja* kao i od po 18,75% odgovora odnosno tvrdnji da je *Objavljen je godišnji plan aktivnosti i Godišnje izvješće o realizaciji plana je objavljeno i predstavljeno OV i građanima*. Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da općinske uprave solidno implementiraju strateške planove razvoja općina uz konsultacije s građanima. Ovakva tvrdnja je dobar pokazatelj suradnje općinske uprave i građana u realizaciji/implementaciji lokalnih strateških dokumenata.

II KAPACITETI ZA UPRAVLJANJE I PRORAČUN

4. Tema: Proračun općine

Proračun Općine		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Uspostavljen je transparentan proračunski proces	4	22,22
Proračun je pripremljen i usvojen sukladno proračunskim propisima	4	22,22
OV je prihvatilo/usvojilo kvartalne informacije/izvješća o izvršenju proračuna	3	16,66
Općina je uključila građane u pripremu i izvršenje proračuna	3	16,66
Razrađeni su mehanizmi za dobivanje mišljenja građana, MZ i udruga o proračunu	2	11,11
Nacrt proračun se šalje u mjesne zajednice na raspravu i traži pisano očitovanje o proračunu	0	0
Osigurane su povratne informacije na prijedloge građana, udruga, MZ	2	11,11

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Proračun općine – ispitanici su se opredijelili sa po 22,22% odgovora da je *Uspostavljen je transparentan proračunski proces* i da je *Proračun je pripremljen i usvojen sukladno proračunskim propisima*, kao i od po 16,66% odgovora odnosno tvrdnji da je *OV je prihvatilo/usvojilo kvartalne informacije/izvješća o izvršenju proračuna* i da *Općina je uključila građane u pripremu i izvršenje proračuna*. Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da općinske uprave i općinska vijeća u skladu s procedurama usvajale lokalne općinske budžete/proračune te da su uključivale građane u njihovo donošenje. Međutim bitno je istaći da na tvrdnju *Nacrt proračun se šalje u mjesne zajednice na raspravu i traži pisano očitovanje o proračunu* niti jedan ispitanik nije dao odgovor. U korelaciji sa analizom odgovora mjesnih zajednica vidimo da se otprilike ovakve tvrdnje ponavljaju što svakako potvrđuje relevantnost i objektivnost istraživanja ali nameće potrebu preporuke koju smo dali kod analize MZ. (Vidjeti pitanje i analizu odgovora na pitanja br. 11, 12, 13 i 14). Ovakva tvrdnja je dobar pokazatelj suradnje općinske uprave i građana u izradi i realizaciji lokalnih proračuna/budžeta ali općinska uprava i općinska vijeća moraju osigurati veće učešće mjesnih zajednica prilikom utvrđivanja, predlaganja i usvajanja lokalnih proračuna/budžeta.

5. Tema: Razvojni dio općinskog proračuna

Razvojni dio općinskog proračuna		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
U odnosu na prethodnu godinu, kapitalni dio tekućeg proračuna je povećan u apsolutnim i relativnim iznosima	4	28,57
Rashodi su revidirani, pripremljene su mjere za promicanje plana trošenja i dostavljene su načelniku	2	14,28
Pripremljen je dokument o mogućim vanjskim izvorima financiranja i poduzete su potrebne aktivnosti	2	14,28
Općina je izradila najmanje jedan prijedlog kapitalnih ulaganja	4	28,57
Udio financiranja mjesnih zajednica (MZ) i nevladinog sektora na temelju podnesenih projekata je povećan u odnosu na ukupan iznos financiranja, bez podnošenja projekata	2	14,28

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Razvojni dio općinskog proračuna – ispitanici su se opredijelili od po 28,57% odgovora odnosno tvrdnji da je *U odnosu na prethodnu godinu, kapitalni dio tekućeg proračuna je povećan u apsolutnim i relativnim iznosima* te da je *Općina je izradila najmanje jedan prijedlog kapitalnih ulaganja*. Analiza pokazuje da većina

ispitanika tvrdi da se iz godine u godinu povećavaju kapitalni izdatci. Preporuka vezana za analizu ove teze treba da bude da općine imaju više sluha za kapitalne projekte te da lokalni budžeti/proračuni moraju imati jasna i adekvatna izdvajanja za kapitalne projekte.

6. Tema: Revizija unutarnjeg razvoja

Revizija unutarnjeg razvoja		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Općina je obavila reviziju unutarnjega ustroja	4	57,14
Donesena je odluka kojom se usklađuje općinski unutarnji ustroj sa zakonskom regulativom, strateškim prioritetima i raspoloživim resursima te imenovano odgovarajuće tijelo	2	28,57
Izrađeno je izvješće s preporukama za procjenu unutarnjega ustroja i podneseno je načelniku općine	0	0
Izrađen je plan realizacije na temelju preporuka i započeta je realizacija plana	0	0
Opisi poslova načelnika odjela/pomoćnika načelnika, sadrže jasne odgovornosti za obavljanje godišnje procjene unutarnjega ustroja	1	14,28

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Revizija unutarnjeg razvoja (općine) – ispitanici su se opredijelili za 57,14% odgovora da je *Općina je obavila reviziju unutarnjega ustroja* kao i 28,57% odgovora odnosno tvrdnji da je *Donesena je odluka kojom se usklađuje općinski unutarnji ustroj sa zakonskom regulativom, strateškim prioritetima i raspoloživim resursima te imenovano odgovarajuće tijelo*. Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da općinske uprave vrše reviziju unutrašnje organizacije općina u korak s potrebnim razvojem na lokalnom nivou. Ovakva tvrdnja je dobar pokazatelj internih procesa u općinskim upravama. Međutim, niti jedan ispitanik nije potvrdio tvrdnju *Izrađeno je izvješće s preporukama za procjenu unutarnjega ustroja i podneseno je načelniku općine* što zabrinjava, pa bi općinska vijeća trebala da daju jasne smjernice načelniku i općinskoj administraciji u pogledu dobre unutrašnje organizacije i ustrojstva općina i općinskih službi kao unutrašnjih organizacionih jedinica.

III PREUZIMANJE ODGOVORNOSTI

7. Tema: Mehanizmi za sudjelovanje građana

Mehanizmi za sudjelovanje građana		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Izrađeni su mehanizmi za sudjelovanje građana	4	30,76
Općinski dokumenti koji opisuju mehanizme za sudjelovanje građana usvojeni su ili revidirani	3	23,07
Mehanizmi za sudjelovanje građana su promovirani i objavljeni	3	23,07
Izrađena je najmanje jedna publikacija u kojoj su objašnjeni mehanizmi za sudjelovanje građana	1	7,69
Građani informirani i shvaćaju prava i obveze oko sudjelovanja i odgovornosti	1	7,69
Građani koriste mehanizme za sudjelovanje uspostavljene od strane općine	1	7,69
Učinkovitost mehanizama za sudjelovanje građana se ocjenjuje najmanje jedanput godišnje	0	0

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Mehanizmi za sudjelovanje građana – ispitanici su se opredijelili za 30%% odgovora *Izrađeni su mehanizmi za sudjelovanje građana* kao i po 23,07% odgovora odnosno tvrdnji da *Općinski dokumenti koji opisuju mehanizme za sudjelovanje građana usvojeni su ili revidirani* i *Mehanizmi za sudjelovanje građana su promovirani i objavljeni*. Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da općinske uprave imaju mehanizme za sudjelovanje/učešće građana ali zabrinjava da na tvrdnju *Učinkovitost mehanizama za sudjelovanje građana se ocjenjuje najmanje jedanput godišnje* nije dat niti jedan odgovor. Općine trebaju dodatno unapređivati sve vidove i mehanizme za učešće/sudjelovanje građana na lokalnom nivou.

8. Tema: Pristup javnim informacijama

Pristup javnim informacijama		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Općina osigurava građanima pristup javnim informacijama	4	33,33
Pravilnik o unutarnjem ustroju predviđa radno mjesto u okviru kojeg su odgovornosti djelatnika za informiranje	4	33,33
ZOSPI je primijenjen i promoviran u javnosti	4	33,33

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Pristup javnim informacijama – ispitanici su se jednako opredijelili sa po 33,33%% odgovora za svaku tvrdnju. Analiza pokazuje da ispitanici tvrde da općinske uprave osiguravaju građanima pristup javnim informacijama, da imaju osobu odgovornu za informiranje te da se Zakon o slobodi pristupa informacijama provodi i promovira. Općine trebaju dodatno unapređivati kapacitete koji osiguravaju transparentnost općina.

9. Tema: Etički kodeks za izabrane dužnosnike

Etički kodeks za izabrane dužnosnike		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Obavljena je procjena s ciljem prepoznavanja područja za primjenu Etičkog kodeksa	2	15,38
OV je prihvatilo nacrt teksta etičkog kodeksa i obavljena je javna rasprava	3	23,07
Etički kodeks za izabrane dužnosnike je primijenjen	3	23,07
OV odobrava Etički kodeks i sukladno tome usklađuje svoj Poslovník o radu	2	15,38
OV je imenovalo Etički odbor, izrađen je godišnji plan rada Etičkog odbora, a aktivnosti su oslikane u proračunu	2	15,38
Informacija/izvješće o radu Etičkog odbora je podneseno OV najmanje dva puta godišnje	1	7,69

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Etički kodeks za izabrane dužnosnike – ispitanici su se opredijelili sa po 23,07 % odgovora za tvrdnje: *OV je prihvatilo nacrt teksta etičkog kodeksa i obavljena je javna rasprava* i *Etički kodeks za izabrane dužnosnike je primijenjen*. Analiza pokazuje da ispitanici tvrde da općine imaju i primjenjuju etičke kodekse za izabrane dužnosnike. Općine trebaju dodatno unapređivati svijest o etičnom postupanju izabranih dužnosnika.

10. Tema: Obrazac za izvještavanje OV

Obrazac za izvještavanje OV		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Izrađen je i usuglašen obrazac između OV i subjekata koji podnose informacije/izvješća OV	2	66,66
Sačinjene su informacije/izvješća sukladno dogovorenom Obrascu	1	33,33

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Obrazac za izvještavanje OV – ispitanici su se opredijelili za 66,66% odgovora za tvrdnju: *Izrađen je i usuglašen obrazac između OV i subjekata koji podnose informacije/izvješća OV* i 33,33% ispitanika za tvrdnju *Sačinjene su informacije/izvješća sukladno dogovorenom obrascu*. Analiza pokazuje da ispitanici tvrde da općine imaju i primjenjuju obrasce za izvještavanje općinskih vijeća.

IV JAVNOST RADA – OPĆINA, GRAĐANI, MEDIJI, KOMUNIKACIJA

11. Tema: Mediji

Mediji		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Uspostavljena je suradnja između općine, medija i građana	4	28,57
Javne konzultacije provedene i uspostavljena radna skupina s ciljem određivanja koraka za poboljšanje lokalnog izvješćivanja	1	7,14
Plan aktivnosti temeljen na rezultatima javnih konzultacija izrađen i odgovornosti za njegovu implementaciju podijeljene	0	0
Poboljšavanje lokalnih medija i ažuriranje komunikacijske strategije pokrenuti sukladno akcijskom planu	2	14,28
Provedba akcijskog plana redovito praćena uz pozitivnu ocjenu građana	1	7,14
Pitanja od važnosti za građane sadržana su u medijskim izvješćima	2	14,28
Poboljšanja u izvješćivanjima lokalnih medija postignuta putem inicijativa građana	1	7,14
Povećan stupanj informiranosti građana o radu Općine putem medijima	3	21,42

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Mediji – ispitanici su se opredijelili sa 28,57% odgovora *Uspostavljena je suradnja između općine, medija i građana* kao 21,42% odgovora odnosno tvrdnji da je *Povećan stupanj informiranosti građana o radu Općine putem medijima*. Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da općinske uprave unapređuju odnose s medijima, ali općine trebaju dodatno unapređivati sve vidove i mehanizme suradnje na relaciji općina-mediji-građani.

12. Tema: Komuniciranja općine s javnosti, građanima

Komuniciranja općine s javnosti, građanima		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Izrađena općinska strategija komuniciranja	3	17,64
Općinski predstavnici obučeni za rad na područjima komuniciranja s javnostima	4	23,50
Općina provela javne konzultacije, a mišljenja građana i lokalnih medija uvrštena u strategiju komuniciranja	2	11,76
Usvojen akcijski plan koji precizira kako će strategija biti implementirana, a navedene aktivnosti uvrštene u općinski proračun	1	5,88
Kontakt osoba zadužena za odnose s javnostima u općini postavljena	3	17,64
Identificirane eventualne potrebe za stručnim usavršavanjem	1	5,88
Interna koordinacija među općinskim odjelima poboljšana	3	17,64

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Komuniciranja općine s javnosti, građanima – ispitanici su se opredijelili sa 23,5% odgovora da su *Općinski predstavnici obučeni za rad na područjima komuniciranja s javnostima* kao sa po 17,64% odgovora odnosno tvrdnji da je *Izrađena općinska strategija komuniciranja*, *Kontakt osoba zadužena za odnose s javnostima u općini postavljena* te da je *Interna koordinacija među općinskim odjelima poboljšana*. Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da općinske uprave unapređuju aspekte komunikacije, ali općine trebaju dodatno unapređivati sve vidove i mehanizme u vezi kvalitetne eksterne i interne komunikacije.

13. Tema: Implementacija općinske strategije komuniciranja

Implementacija općinske strategije komuniciranja		
ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	POSTOTAK
Praćenje implementacije komunikacijske strategije koordinira kontakt osoba zadužena za odnose s javnostima	1	5,26
Izvešće o implementaciji aktivnosti dostavljeno općinskom vijeću građanima	0	0

najmanje svakih 6 mjeseci		
Općina izradila i redovito ažurira baze podataka stalnih kontakata i medija	4	21,05
Nove i unaprijeđene metode komuniciranja između općine i građana, općine i medija, kao i unutar općine uspostavljene	2	10,52
Komunikacijski formulari općine izrađeni i stavljeni u uporabu	3	15,78
Općina redovito održava press konferencija	1	5,26
Najmanje pet priopćenja za medije izdano godišnje	4	21,05
Općinska web stranica izrađena, postavljena i ažurirana najmanje jednom mjesečno	4	21,05

Obrazloženje: Na ponuđene tvrdnje u vezi s postavljenom temom - Implementacija općinske strategije komuniciranja – ispitanici su se opredijelili sa po 21,05% odgovora tj. tvrdnji da je *Općina izradila i redovito ažurira baze podataka stalnih kontakata i medija, Najmanje pet priopćenja za medije izdano godišnje* te da je *Općinska web stranica izrađena, postavljena i ažurirana najmanje jednom mjesečno*. Zabrinjava da na tvrdnju *Izvešće o implementaciji aktivnosti dostavljeno općinskom vijeću i građanima najmanje svakih 6 mjeseci* niti jedan ispitanik nije dao odgovor. Analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da općinske uprave unapređuju aspekte komunikacije, da imaju općinske strategije komuniciranja ali da općine ipak trebaju dodatno unapređivati kapacitete u oblasti komuniciranja i implementacije općinske strategije komuniciranja.

Završna ocjena rada lokalne uprave sa preporukama

1. Lokalni razvoj i strateški dokumenti

Ovo istraživanje pokazalo je veoma važne podatke o stanju u općinama koje su bile obuhvaćene istraživanjem. Naime, analiza odgovora/tvrdnji pokazuje da većina ispitanika tvrdi da **općine imaju odjele za razvoj** te da su oni u ovim općinama funkcionalni. Istraživanje pokazuje da većina ispitanika tvrdi da su **općinske uprave donijele strateške planove razvoja općina uz konsultacije s građanima**. Ovakva tvrdnja je **dobar pokazatelj suradnje općinske uprave i građana u donošenju lokalnih strateških dokumenata**. Analiza također pokazuje da većina ispitanika tvrdi da općinske uprave solidno implementiraju strateške planove razvoja općina uz konsultacije s građanima. Ovakva tvrdnja je dobar pokazatelj suradnje općinske uprave i građana u realizaciji/implementaciji lokalnih strateških dokumenata.

2. Općinski budžeti/proračuni

Istraživanje pokazuje da većina ispitanika tvrdi da općinske uprave i općinska vijeća u skladu s procedurama usvojile lokalne općinske budžete/proračune te da su uključivale građane u njihovo donošenje. Međutim **zabrinjava činjenica da općine ne šalju nacрте proračuna/budžeta mjesnim zajednicama**. U korelaciji sa anlaizom odgovora mjesnih zajednica vidimo da se otprilike ovakve

tvrdnje ponavljaju što svakako potvrđuje relevantnost i objektivnost istraživanja ali nameće potrebu preporuke koju smo dali kod analize MZ. (Vidjeti pitanje i analizu odgovora na pitanja br. 11, 12, 13 i 14). Ovakava tvrdnja je dobar pokazatelj saradnje općinske uprave i građana u izradi i realizaciji lokalnih proračuna/budžeta ali **općinska uprava i općinska vijeća moraju osigurati veće učešće mjesnih zajednica** prilikom utvrđivanja, predlaganja i usvajanja lokalnih proračuna/budžeta. Što se tiče samog sadržaja proračuna/budžeta analiza pokazuje da većina ispitanika tvrdi da se iz godine u godinu povećavaju kapitalni izdatci. Preporuka vezana za analizu propitivanja ove teze treba da bude **da općine imaju više sluha za kapitalne projekte** te da lokalni budžeti/proračuni moraju imati jasna i adekvatna izdvajanja za kapitalne projekte.

3. Reorganizacija/revizija općinske uprave

Istraživanje pokazuje da većina ispitanika tvrdi da općinske uprave vrše reviziju unutrašnje organizacije općina u korak s potrebnim razvojem na lokalnom nivou. Ovakva tvrdnja je dobar pokazatelj internih procesa u općinskim upravama. Međutim, niti jedan ispitanik nije potvrdio tvrdnju *Izrađeno je izvješće s preporukama za procjenu unutarnjega ustroja i podneseno je načelniku općine* što zabrinjava, pa bi **općinska vijeća trebala da daju jasne smjernice načelniku i općinskoj administraciji u pogledu dobre unutrašnje organizacije i ustrojstva općina i općinskih službi** kao unutrašnjih organizacionih jedinica.

4. Mehanizmi za učešće građana

Istraživanje pokazuje da većina ispitanika tvrdi da **općinske uprave imaju mehanizme za sudjelovanje/učešće građana** ali zabrinjava da na tvrdnju *Učinkovitost mehanizama za sudjelovanje građana se ocjenjuje najmanje jedanput godišnje* nije dat niti jedan odgovor. Općine trebaju **dodatno unapređivati sve vidove i mehanizme za učešće/sudjelovanje građana** na lokalnom nivou.

5. Etički kodeks za izabrane dužnosnike i izvještavanje općinskih vijeća

Istraživanje pokazuje da ispitanici tvrde da općine imaju i primjenjuju etičke kodekse za izabrane dužnosnike. Općine trebaju dodatno **unapređivati svijest o etičnom postupanju** izabranih dužnosnika. Istraživanje također pokazuje da ispitanici tvrde da općine imaju i primjenjuju obrasce za izvještavanje općinskih vijeća.

6. Pristup javnim informacijama, mediji i komuniciranja općine s javnosti/građanima

Istraživanje pokazuje da ispitanici tvrde da općinske uprave osiguravaju građanima pristup javnim informacijama, da imaju osobu odgovornu za informisanje te da se Zakon o slobodi pristupa informacijama provodi i promovira. Općine trebaju dodatno **unapređivati kapacitete koji osiguravaju transparentnost** općina. Istraživanje također pokazuje da većina ispitanika tvrdi da **općinske uprave unapređuju odnose s medijima**, da imaju strategije komuniciranja ali općine trebaju dodatno:

- unapređivati sve vidove i mehanizme saradnje na relaciji općina-mediji-građani,
- unapređivati sve vidove i mehanizme u vezi kvalitetne eksterne i interne komunikacije,
- unapređivati kapacitete u oblasti komuniciranja i implementacije općinske strategije komuniciranja.

C. Analiza rada mjesnih zajednica

Broj općina obuhvaćenih istraživanjem: 4

1. Općine: Livno, Tomislavgrad, Posušje, Grude

2. Ukupan broj ispunjenih upitnika: 72 (70 MZ/2 OCD)

Analiza je bazirana na empirijskom istraživanju putem anketnog upitnika u kojem su učestvovali predstavnici, predsjednici i članovi vijeća/savjeta mjesnih zajednica, službenici i namještenici u jedinicama lokalne samouprave kao ciljna grupa. Istraživanje bi trebalo donijeti analizu postojeće, trenutne, razine sudjelovanja građana u donošenju odluka na lokalnoj razini i procjenu kreiranja politika i proračuna lokalnih vlasti. Analiza bi trebala sadržavati odnosno rezultirati preporukama za reformu lokalne uprave u četiri ciljne općine ili poboljšanja politika i proračuna u korist stanovnika ovih općina.

3. Pitanje: Kako često se održavaju sastanci Vijeća vaše mjesne zajednice?

Kako često se održavaju sastanci Vijeća vaše mjesne zajednice?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
samo kada zatreba	47	70,1
jednom godišnje	8	4,5
jednom mjesečno	17	25,4
nijednom	0	0

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 70,1% odgovora ispitanika proizilazi da se vijeća mjesnih zajednica sastaju „samo kad zatreba“ ili „po potrebi“, a 25,4% ispitanika tvrdi da je to jednom mjesečno. Konkretni prijedlog bi bio da je neophodno odgovarajućim Poslovníkom o radu mjesnih zajednica propisati da se vijeće mjesne zajednice sastaje najmanje jednom mjesečno a po potrebi i češće.

4. Pitanje: Koliko ima žena izabranih u Vijeće vaše MZ?

Koliko ima žena izabranih u Vijeće vaše MZ?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
jedna	17	22,4
dvije	9	13,4
tri	2	3
četiri	2	3
pet	2	3
nijedna	40	55,2

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 55,2% odgovora ispitanika proizilazi da vijeća mjesnih zajednica nemaju žena u svom sastavu, a 22,4% ispitanika tvrdi da ima samo jedna. Ovo je veoma alarmantan pokazatelj da se na lokalnom nivou ne odvija adekvatna ravnopravnost polova i učešće žena u donošenju odluka. Konkretan prijedlog bi bio da je neophodno Poslovníkom o radu mjesnih zajednica propisati da vijeće mjesne zajednice mora imati najmanje ¼ žena u svom sastavu.

5. Pitanje: Tko saziva javnu raspravu o pitanjima od značaja za vašu MZ?

Tko saziva javnu raspravu o pitanjima od značaja za vašu MZ?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Predsjednik mjesne zajednice	55	61,11
Članovi Vijeća MZ	23	25,55
Stanovnik(ci) MZ kojih se najviše tiče	7	7,77
Načelnik	3	3,33
Povjerenstvo/komisija OV-a za MZ	1	1,11
Politička stranka ili stranke	0	0
Vijećnik(ci) OV iz vaše MZ	1	1,11
Udruge građana	0	0
Vjerski vođa(e)	0	0
Lokalni mediji	0	0
Nitko ne saziva javne rasprave u MZ	0	0
Ne znam	0	0

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 61,11% odgovora ispitanika proizilazi da javne rasprave u mjesnim zajednicama sazivaju predsjednici MZ, a 25,5% ispitanika tvrdi da ih sazivaju članovi vijeća MZ, 7,77% i građani/stanovnici oni kojih se to tiče ili čak načelnik općine 3,3% ispitanika. Ovo je korektan pokazatelj ko saziva javne rasprave u MZ i prijedlog je da se dodatno u svim Poslovnícima o radu mjesnih zajednica propiše da su obavezni da sazovu javnu raspravu u MZ, predsjednik, članovi vijeća MZ, odgovarajuća grupa građana ili načelnik općine.

6. Pitanje: Koji su projekti realizirani na prostoru vaše MZ u posljednje tri godine?

Koji su projekti realizirani na prostoru vaše MZ u posljednje tri godine?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Izgradnja ili održavanje cesta i puteva	45	24,32
Izgradnja ili održavanje vodoopskrbnog i/ili kanalizacijskog sustava	21	11,35
Izgradnja ili održavanje vjerskog centra ili groblja	27	14,59
Izgradnja ili održavanje sportskog centra ili igrališta	12	6,48
Izgradnja ili održavanje doma za stare osobe	0	0
Izgradnja ili održavanje prostorija za kulturne djelatnosti	9	4,86
Izgradnja ili održavanje javnih zgrada (škole, pošte, ambulante, mjesne zajednice, itd.)	21	11,35
Čišćenje okoliša (parkovi i nasadi, divlje deponije, nanosi snijega ...)	19	10,27
Organiziranje kulturnih ili sportskih događanja	16	8,64
Predstavljanje rada vaše zajednice općinskoj vlasti, stanovnicima, medijima, javnosti	5	2,70
Neki treći projekt – koji - Javna rasvijeta - Ulična rasvijeta - Svi bitni projekti - Rješavanje tekućih pitanja - Općina realizira projekte na gradskom području	5	2,70
Nijedan projekt	5	2,70

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je koji su sve projekti aktuelni i u kom obimu na nivou MZ, tako da tu po odgovorima ispitanika prednjače projekti:

- Izgradnja ili održavanje cesta i puteva 24,32%,
- Izgradnja ili održavanje vjerskog centra ili groblja 14,59%,
- Izgradnja ili održavanje vodoopskrbnog i/ili kanalizacijskog sustava 11,35%,
- Izgradnja ili održavanje javnih zgrada (škole, pošte, ambulante, mjesne zajednice, itd.) 11,35%,
- Čišćenje okoliša (parkovi i nasadi, divlje deponije, nanosi snijega ...) 10,27%,
- Organiziranje kulturnih ili sportskih događanja 8,64%,
- Izgradnja ili održavanje sportskog centra ili igrališta 6,48%,
- Izgradnja ili održavanje prostorija za kulturne djelatnosti 4,86%.

Ovo su korektani pokazatelji koji su projekti aktuelni na lokalnom nivou i preporuke višim nivoima vlasti da se te aktivnosti u budućnosti i nastave.

7. Pitanje: Tko je sudjelovao u realizaciji navedenih projekata?

Tko je sudjelovao u realizaciji navedenih projekata?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Stanovnici MZ	43	35,83
Općinske vlasti	55	45,83
Županijske/kantonalne vlasti	14	11,66
Federalne vlasti	6	5
Politička stranka	1	0,83
Domaće nevladine organizacije	0	0
Privatna i / ili društvena poduzeća	1	0,83
Međunarodne organizacije	0	0

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 45,83% odgovora ispitanika proizilazi da lokalne projekte realiziraju općinske vlasti, te 35,83% stanovnici MZ, te svega 11,66% ispitanika smatra da to rade županijske/kantonalne vlasti.

Analizom odgovora na ovo pitanje vidimo da se lokalni projekti implementiraju na lokalnom nivou ili od lokalnih općinskih vlasti ili od stanovništva MZ (u ukupnom iznosu od preko 80%).

8. Pitanje: Je li Vaša MZ pisanim putem upoznala vodstvo općine (Općinsko vijeće i načelnika) s potrebama i inicijativama Vaše MZ, kako bi bile uvrštene u općinski proračun/budžet?

Je li Vaša MZ pisanim putem upoznala vodstvo općine (Općinsko vijeće i načelnika) s potrebama i inicijativama Vaše MZ, kako bi bile uvrštene u općinski proračun/budžet?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Da, usmenim putem	20	25,4
Da, pisanim putem smo dostavili plan rada i potrebe MZ	39	55,2
Ne, vodstvo Općine nije upoznato s potrebama naše MZ	8	11,9
Ne znam	5	7,5

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 55,2% odgovora ispitanika proizilazi da su pisanim putem obavjestili općinsko rukovodstvo s potrebama, dok je njih 25,4% to izrazilo usmenim putem. Odgovor je veoma zadovoljavajući, ali konkretan prijedlog bi bio da se predstavnicima lokalnih zajednica tj. MZ propiše kao obavezan način komunikacije pisana korespondencija s općinom naročito o lokalnim potrebama za koje su neophodna finansijska sredstva (npr. zahtjev za asfaltiranje lokalnih puteva, zahtjev za utopljanje i energetska efikasnost lokalne škole, zahtjev za uređenje lokalnog dječijeg igrališta i sl.).

9. Pitanje: Može li MZ, kao legalni mehanizam, utjecati na lokalnu vlast i proces donošenja odluka?

Može li MZ, kao legalni mehanizam, utjecati na lokalnu vlast i proces donošenja odluka?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Da	32	44,8
Ne	10	10,4
Djelomično	26	38,8
Ne znam	4	6

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 44,8% odgovora ispitanika proizilazi da MZ mogu uticati na lokalnu vlast i proces donošenja odluka, a 38,8% ispitanika tvrdi da djelomično mogu uticati. Konkretna prijedlog bi bio da je neophodno povećanje svijesti općinskih vlasti da pozivaju predstavnike mjesne zajednice ali i da učestvuju i prisustvuju sjednicama općinskih vijeća.

10. Pitanje: Koje su zapreke partnerstvu između mjesnih zajednica i općinske vlasti?

Koje su zapreke partnerstvu između mjesnih zajednica i općinske vlasti?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Mjesne zajednice nemaju dovoljno novca	29	18,23
Općinske vlasti nemaju dovoljno novca	24	15,09
Mjesne zajednice su neorganizirane	5	3,14
Općinske vlasti su neorganizirane	7	4,40
Mjesne zajednice ne umiju komunicirati s općinskom vlasti	5	3,14
Općinske vlasti neće komunicirati s mjesnim zajednicama	2	1,25
Mjesna zajednica je vrlo neaktivna jer nema dobro vodstvo	1	0,62
Mjesna je zajednica prostorno predaleko od općinskog centra	2	1,25
Mjesne zajednice ne znaju komu od općinskih vlasti se obratiti	2	1,25
Općinska vlast nema sluha za probleme svojih građana	5	3,14
Općinski službenici su podložni mitu i korupciji	51	32,07
Općinski službenici nisu članovi političke stranke koje ste i Vi član	0	0
Nema zapreka partnerstvu između mjesnih zajednica i općinske vlasti	26	16,35

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 33,32% odgovora ispitanika proizilazi da smatraju glavni problem nedostatak finansijskih sredstava na obje strane, dok 32,07%

ispitanika smatra da zapreka partnerstva proizilazi iz korumpiranosti službenika u općinama, dok njih 16,35% smatra da nema nikakvih zapreka.

Analizom odgovora na ovo pitanje dolazimo do nekoliko preporuka: prije svega opće jačanje budžeta/proračuna jedinica lokalne samouprave i održivog finansiranja JLS a u okviru budžeta/proračuna u JLS planirati veća izdvajanja za MZ kao najsitnije oblike organizovanja stanovništva.

11. Pitanje: Koji je najbolji put utjecaja na lokalnu vlast?

Koji je najbolji put utjecaja na lokalnu vlast?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Osobni sastanak(ci) s načelnikom i / ili s predsjednikom Općinskog vijeća	41	33,06
Redoviti sastanci mjesnih zajednica sa općinskom upravom	36	29,03
Redovito praćenje rada općinske uprave i sjednica OV	13	10,48
Samo-organiziranje na mjesnoj razini (npr. doprinos MZ i općinskih vlasti zajedno)	10	8,06
Upotrijebiti veze i poznanstva	2	1,61
Podmititi općinske službenike	0	0
Primijeniti projekt koji je negdje drugdje uspješno realiziran	3	2,41
Razgovor(i) s vijećnikom iz Vašeg mjesnog područja ili izborne jedinice	4	3,22
Redoviti sastanci mjesnih zajednica, građanskih udruga i vladinih službenika	8	6,45
Nema načina kojim se na lokalnu vlast može utjecati	2	1,61
Nešto treće	5	4,03

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 33,06% odgovora ispitanika proizilazi da su najbolji načini uticaja na lokalnu vlast sastanci s načelnikom i predsjednikom MZ, dok njih 29,03% smatra da su to redovni sastanci mjesnih zajednica s upravom. Odgovori su veoma zadovoljavajući, te se ohrabruju formalni sastanci na lokalnom nivou predstavnika MZ sa općinskim načelnikom i upravom.

12. Pitanje: Kako doznajete novosti o planovima i aktivnostima lokalne vlade?

Kako doznajete novosti o planovima i aktivnostima lokalne vlade?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
MZ redovito dobiva pisane informacije i pozive za sastanke od Općinskog Vijeća i uprave	23	17,55
Čujete na sastanku Vijeća mjesne zajednice	19	14,50

Čitate općinski glasnik, službenu WEB stranicu ili letak	24	18,32
Pročitajte na oglasnoj ploči	12	9,16
Čujete od općinskih službenika i vijećnika	14	10,68
Slušate radijski prijenos uživo sjednica OV-a	15	11,45
Slušate lokalne radijske ili televizijske vijesti	13	9,92
Čujete od članova obitelji ili susjeda	3	2,29
Čujete u kafiću ili na pijaci	5	3,81
Ne interesiraju me aktivnosti lokalne vlade	0	0
Nikad ništa ne doznam	3	2,29

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je koji su kanali komunikacije i načini dolaska do informacija o aktivnostima lokalnih vlasti. Sugestija ide u pravcu da se internim aktima općine obavežu da će **transparentno i blagovremeno objavljuvati informacije o svom radu i aktivnostima** a i činiti ih dostupnim građanima u MZ.

13. Pitanje: Šalje li vaše OV/uprava nacrt proračuna/budžeta Općine na javnu raspravu u vašu mjesnu zajednicu prije usvajanja istoga na Općinskom vijeću?

Šalje li vaše OV / uprava nacrt proračuna/budžeta Općine na javnu raspravu u vašu mjesnu zajednicu prije usvajanja istoga na Općinskom vijeću?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Da	28	41,8
Ne	28	41,8
Ne znam	16	16,4

Iz odgovora na ovo pitanje vidljiv je veoma interesantan odgovor, podjednak u iznosu od po 41,8% da općina šalje odnosno ne šalje nacrt proračuna/budžeta u MZ na javnu raspravu. Interesantan je i postotak od 16,4% koji tvrde da ne znaju. Konkretna preporuka bi trebala da bude da se u Poslovniku o radu općinskih vijeća propiše **obavezno slanje nacrta proračuna/budžeta svim mjesnim zajednicama na javnu raspravu**.

14. Pitanje: Vodi li se javna rasprava u vašoj mjesnoj zajednici o nacrtu proračuna/budžeta Općine prije usvajanja istoga na Općinskom vijeću?

Vodi li se javna rasprava u vašoj mjesnoj zajednici o nacrtu proračuna/budžeta Općine prije usvajanja istoga na Općinskom vijeću?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%

Da	29	38,8
Ne	40	56,7
Ne znam	3	4,5

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 56,7% odgovora ispitanika proizilazi da se ne provodi javna rasprava o nacrtu proračuna/budžeta općine u MZ. Interesantan je i postotak od 38,8% koji tvrde da se provodi. Konkretna preporuka bi trebala da bude uz preporuku na prethodno pitanje i analizu odgovora, pitanje br. 11 i preporuku da se u Poslovniku o radu općinskih vijeća propiše obavezno slanje nacrtu proračuna/budžeta svim mjesnim zajednicama na javnu raspravu i u **Poslovniku o radu MZ propiše da postoji obaveza da se provede javna rasprava o proračunu/budžetu ukoliko ga općina blagovremeno dostavi i u mjesnoj zajednici ili da predstavnici MZ uzmu učešće u (glavnoj) javnoj raspravi u vezi proračuna/budžeta općine koju organizuje općina.**

15. Pitanje: Šalje li vaša MZ pisane prijedloge i komentare na nacrt proračuna/budžeta Općine prije usvajanja istoga na Općinskom vijeću?

Šalje li vaša MZ pisane prijedloge i komentare na nacrt proračuna/budžeta Općine prije usvajanja istoga na Općinskom vijeću?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Da	26	34,3
Ne	42	59,7
Ne znam	4	6

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 59,7% odgovora ispitanika proizilazi da MZ ne šalju pisane prijedloge i komentare na nacrt proračuna/budžeta, a 34,3% ispitanika tvrdi da šalju. Konkretni prijedlog bi bio da je neophodno propisati u **Poslovnike o radu MZ da postoji obaveza da se provede javna rasprava o proračunu/budžetu ukoliko ga općina blagovremeno dostavi i u mjesnoj zajednici ili da predstavnici MZ uzmu učešće u (glavnoj) javnoj raspravi u vezi proračuna/budžeta općine koju organizuje općina te da MZ u skladu sa svojim lokalnim potrebama treba da šalje pisane prijedloge i komentare na nacrt proračuna/budžeta općine prije usvajanja istoga na općinskom vijeću.**

16. Pitanje: Šalje li vam općinska uprava pisanu obavijest o tome jesu li ili nisu te zašto nisu vaši prijedlozi uvršteni u općinski proračun za narednu godinu?

Šalje li vam općinska uprava pisanu obavijest o tome jesu li ili nisu te zašto nisu vaši prijedlozi uvršteni u općinski proračun za narednu godinu?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Da	23	31,3
Ne	44	61,2
Ne znam	5	7,5

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 61,2% odgovora ispitanika proizilazi da ne dobivaju obavijest o tome da li su ili nisu uvršteni njihovi prijedlozi u lokalni proračun/budžet općine, a 31,3% ispitanika tvrdi da dobiju obavijest.

Konkretan prijedlog bi bio da je neophodno propisati u Poslovniku o radu općinskog/gradskog vijeća da se podnosiocima inicijativa (koje se odnose i na budžet i drugih inicijativa) pismeno odgovori i obrazloži postupanje lokalne uprave.

17. Pitanje: Jeste li, kao predstavnik MZ, ikada bili na sjednici Općinskog vijeća?

Jeste li, kao predstavnik MZ, ikada bili na sjednici Općinskog vijeća?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Da	23	31,3
Ne	49	68,7

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 68,7% odgovora ispitanika proizilazi da nisu nikada bili na sjednicama općinskog vijeća, a 31,3% ispitanika tvrdi da je bila. Konkretan prijedlog bi bio da je neophodno povećanje svijesti općinskih vlasti da pozivaju predstavnike mjesne zajednice ali i da učestvuju i prisustvuju sjednicama općinskih vijeća.

18. Pitanje: Ako ste bili na sjednici Općinskog vijeća, kako i gdje ste saznali za sjednicu?

Ako ste bili na sjednici Općinskog vijeća, kako i gdje ste saznali za sjednicu?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Putem poziva službe Općinskog vijeća upućenog mjesnoj zajednici	15	48,38
Putem općinske WEB stranice	3	9,67
Putem lokalnog radija	5	16,12
Pročitam na lokalnim portalima	2	6,45
Čuli ste od vijećnika vašeg Općinskog vijeća	6	19,35

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 48,38% odgovora ispitanika proizilazi da su za sjednice općinskog vijeća na kojima su prisustvovali saznali iz poziva općinskog vijeća upućenog MZ, 19,35 ispitanika čulo je od vijećnika, a 16,12% je obavješteno putem lokalnog radija. Na osnovu analize odgovora na ovo pitanje preporuka je lokalnim vlastima da na sjednice općinskih vijeća pozivaju predstavnike MZ kada se raspravlja o njihovim aktivnostima ali i da su građani transparentno obavješteni o dnevnom redu sjednica općinskih vijeća.

19. Pitanje: Ako niste bili na sjednici, zašto?

Ako niste bili na sjednici, zašto?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Niste znali da su sjednice otvorene za javnost	7	14,58

Niste znali kad i gdje se sjednice održavaju	3	6,25
MZ i građani ne mogu utjecati na proces donošenja odluka	8	16,66
Sjednice su prekomplikirane za mene (način rada, vrijeme održavanja, dužina trajanja ...)	1	2,08
Sjednice Vas se ne tiču	4	8,33
Ne znate razlog	11	22,91
Nešto treće	14	29,16

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 29,16 i 22,91 % odgovora ispitanika proizilazi da ne znaju pravi razlog zašto nisu bili na sjednici općinskog vijeća, dok njih 16,66 % tvrdi da MZ i građani ne mogu uticati na proces donošenja odluka, a njih 14,58 % tvrdi da nisu znali da su sjednice otvorene za javnost. Analizom odgovora na ovo pitanje proizilazi da predstavnici MZ koji su bili poznani a nisu se odazvali sjednicama općinskih vijeća nisu naveli adekvatne razloge za ne dolazak. Prijedlog je da se poveća svijest naročito kod članova MZ o važnosti njihovog učešća na sjednicama općinskog vijeća.

20. Pitanje: Koju vrijednost biste dali utjecaju MZ i građana na lokalnu vlast?

Koju vrijednost biste dali utjecaju MZ i građana na lokalnu vlast?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
1	5	4,5
2	10	14,8
3	36	49,3
4	15	22,4
5	6	9

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 49,3% odgovora ispitanika proizilazi da utjecaju MZ i građana na lokalnu vlast u općini/gradu daje ocjenu 3, što je značajan procenat srednje vrijednosti. Konkretni prijedlog bi bio da je neophodno i dalje vršiti „pritisak“ na lokalne općinske vlasti da se više radi sa MZ i lokalnim stanovništvom.

21. Pitanje: Kojom vrijednosti biste ocijenili rad vaše Općinske vlasti (OV, uprava, administracija)?

Kojom vrijednosti biste ocijenili rad vaše Općinske vlasti (OV, uprava, administracija)?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
1	0	0
2	15	14,9

3	23	34,3
4	17	25,4
5	17	25,4

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 34,3% odgovora ispitanika proizilazi da je ocjena 3, 25,4% ispitanika daje ocjenu 4 i isto toliko ocjenu 5, što je ipak zadovoljavajuća ocjena. Konkretni prijedlog bi bio da je neophodno kontinuirano usavršavanje lokalnih državnih službenika pohađanjem edukacija od strane Agencije za državnu službu FBiH kao i druge vidove usavršavanja. Usavršavanje i sticanje vještina trebalo bi organizovati i za vijećnike.

22. Pitanje: Kako često komunicirate sa medijima vezano za aktivnosti Vaše MZ?

Kako često komunicirate sa medijima vezano za aktivnosti Vaše MZ?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Vrlo često	1	1,5
Često	10	7,5
Samo kad treba	32	47,8
Rijetko	13	19,4
Nikada	16	23,8

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 47,8% odgovora ispitanika proizilazi da komuniciraju sa medijima „samo kad treba“, a 23,9% ispitanika tvrdi da je to nikada. Konkretni prijedlog bi bio da je neophodno povećanje svijesti o potrebama komunikacije i saradnje s medijima u vezi lokalnih aktivnosti u mjesnoj zajednici. Prijedlog: održavanje seminara/treninga za ciljnu grupu u cilju sticanja vještina.

23. Pitanje: Suradujete li s lokalnim udrugama i nevladinim organizacijama prilikom provedbe projekata na području Vaše MZ?

Suradujete li s lokalnim udrugama i nevladinim organizacijama prilikom provedbe projekata na području Vaše MZ?		
PONUĐENI ODGOVOR	BROJ ODGOVORA	%
Vrlo često	8	4,5
Često	24	35,8
Rijetko	28	41,8
Nikada	12	17,9

Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 41,8% odgovora ispitanika proizilazi da ispitanici rijetko sarađuju sa lokalnim nevladinim udruženjima/udrugama, a 17,9 ispitanika tvrdi nikada što zapravo znači da 59,7% ispitanika rijetno ili nikada ne sarađuje s lokalnim NVO. Konkretni prijedlog bi bio da je neophodno Poslovníkom o radu mjesnih zajednica propisati obaveznu/fakultativnu saradnju sa lokalnim udruženjima i nevladinim organizacijama sa teritorije mjesne zajednice i povećati svijest o potrebama takve saradnje. Prijedlog: održavanje seminara/treninga za ciljnu grupu u cilju sticanja vještina.

Zaključna analiza sa preporukama

Za adekvatno funkcioniranje i rad mjesnih zajednica neophodno je njihovo kontinuirano sastajanje i rad. Ti **sastanci vijeća mjesnih zajednica** trebali bi biti najmanje jednom mjesečno a po potrebi i češće. Da bi se to adekvatno i ostavilo neophodno je isto propisati odgovarajućim statutom/pravilima ili poslovnikom o radu mjesnih zajednica.

Zastupljenost žena u radu mjesnih zajednica nije adekvatna. Analizom odgovora na upitnik vidljivo je da u većinskom broju/procentu odnosno 55,2% odgovora ispitanika proizilazi da vijeća mjesnih zajednica nemaju žena u svom sastavu, a 22,4% ispitanika tvrdi da ima samo jedna. Ovo je veoma alarmantan pokazatelj da se na lokalnom nivou ne odvija adekvatna ravnopravnost polova i učešće žena u donošenju odluka. Konkretni prijedlog bi bio da je neophodno odgovarajućim statutom/pravilima ili poslovnikom o radu mjesnih zajednica propisati da vijeće mjesne zajednice mora imati najmanje ¼ žena u svom sastavu.

Sazivanje javnih rasprava u mjesnim zajednicama je također važan segment njihovog rada. Analizom odgovora proizilazi da 61,11% ispitanika tvrdi da javne rasprave u MZ sazivaju predsjednici, 25,5% ispitanika tvrdi da ih sazivaju članovi vijeća MZ, 7,77% građani/stanovnici oni kojih se to tiče te 3,3% ispitanika načelnik općine. Ovo je korektan pokazatelj ko saziva javne rasprave u MZ i prijedlog je da se dodatno u svim Poslovnícima o radu mjesnih zajednica propiše da su obavezni da sazovu javnu raspravu u MZ, predsjednik, članovi vijeća MZ, odgovarajuća grupa građana ili načelnik općine.

Implementacija projekata u mjesnim zajednicama je veoma važan operativni aspekt rada lokalne samouprave. Analizom upitnika iz odgovora proizilazi da se u MZ realiziraju slijedeće vrste projekata:

- Izgradnja ili održavanje cesta i puteva 24,32%,
- Izgradnja ili održavanje vjerskog centra ili groblja 14,59%,
- Izgradnja ili održavanje vodoopskrbnog i/ili kanalizacijskog sustava 11,35%,
- Izgradnja ili održavanje javnih zgrada (škole, pošte, ambulante, mjesne zajednice, itd.) 11,35%,
- Čišćenje okoliša (parkovi i nasadi, divlje deponije, nanosi snijega ...) 10,27%,
- Organiziranje kulturnih ili sportskih događanja 8,64%,
- Izgradnja ili održavanje sportskog centra ili igrališta 6,48%,
- Izgradnja ili održavanje prostorija za kulturne djelatnosti 4,86%.

Učešće u realizaciji navedenih projekata uzimaju odgovora ispitanika proizilazi da lokalne projekte realiziraju općinske vlasti (45,83%), stanovnici MZ (35,83%), te županijske/kantonalne vlasti (11,66%). Ovo su korektani pokazatelji koji su projekti aktuelni na lokalnom nivou i preporuke višim nivoima vlasti da se te aktivnosti u budućnosti i nastave.

Ohrabruje se pisana korespodencija i komunikacija između MZ i općina naročito kada su u pitanju inicijative, projekti i aktivnosti MZ (npr. pisani zahtjev za asfaltiranje lokalnih puteva, zahtjev za utopljanje i energetska efikasnost lokalne škole, zahtjev za uređenje lokalnog dječijeg igrališta i sl.). To sve jer je istraživanje pokazalo da MZ mogu uticati na lokalnu vlast i proces donošenja odluka (44,8%). Međutim, također smatramo da je neophodno povećanje svijesti općinskih vlasti da pozivaju predstavnike mjesne zajednice ali i da učestvuju i prisustvuju sjednicama općinskih vijeća.

Jedan od glavnih problema u radu lokalne samouprave, konkretno u partnerstvu MZ i općina je **nedostatak finansijskih sredstava** na obje strane (tvrdi 33,32% ispitanika). Iz ovoga proizilazi i nameće se potreba za

adekvatno finansiranje lokalne samouprave kroz jačanje budžeta/proračuna jedinica lokalne samouprave i održivog finansiranja JLS a u okviru budžeta/proračuna u JLS planirati veća izdvajanja za MZ kao najsitnije oblike organizovanja stanovništva. Drugi ozbiljan problem koji je pokazalo istraživanje jeste korumpiranosti službenika u općinama (32,07% ispitanika).

Za dobru saradnju MZ i općina važni su kontinuirani sastanci s načelnikom i predsjednikom MZ te redovni sastanci mjesnih zajednica s općinskom upravom. U pogledu aktivnosti općina iste bi trebale podići nivo **transparentnog i blagovremenog objavljivati informacije o svom radu i aktivnostima** a i činiti ih dostupnim građanima u MZ. Naročito na primjer kad je u pitanju usvajanje proračuna/budžeta općine i sve njegove faze uključujući i javne rasprave u mjesnim zajednicama. Javne rasprave bi trebala biti obaveza u mjesnim zajednicama a tome prethodi obaveza općina da svim MZ blagovremeno dostave nacrt proračuna/budžeta općine. Ovdje se podrazumjeva i kapacitet i obaveza MZ da dostave svoje pisane prijedloge u vezi s nacrtom proračuna/budžeta općine. Iz toga bi slijedom proizilazila obaveza općina da obavijeste MZ pisanim putem da li su ili nisu te zašto nisu uvršteni prijedlozi MZ (61,2% ispitanika tvrdi da ne dobivaju obavijest o tome da li su ili nisu uvršteni njihovi prijedlozi u lokalni proračun/budžet općine, a 31,3% ispitanika tvrdi da dobiju obavijest).

Veoma važan segment saradnje i rada MZ sa općinama jeste i učešće na sjednicama općinskih vijeća kao predstavničkim tijelima građana na teritoriji jedne općine. Istraživanje ukazuje da 68,7% ispitanika da nisu nikada bili na sjednicama općinskog vijeća, a 31,3% ispitanika tvrdi da je bila. Konkretna prijedlog bi bio da je neophodno povećanje svijesti općinskih vlasti da pozivaju predstavnike mjesne zajednice ali i da učestvuju i prisustvuju sjednicama općinskih vijeća.

Istraživanjem je ciljna grupa propitana koju vrijednost bi dali utjecaju MZ i građana na lokalnu vlast a 49,3% ispitanika tvrdi da utjecaju MZ i građana na lokalnu vlast u općini/gradu daje ocjenu 3, što je ocjena srednje vrijednosti. Konkretna prijedlog bi bio da je neophodno i dalje vršiti „pritisak“ na lokalne općinske vlasti da se više radi sa MZ i lokalnim stanovništvom. Oni su ocjenili i rad općinskih vlasti (općinskog vijeća i općinske uprave, administracije) pa je 34,3% ispitanika dalo ocjenu 3, 25,4% ispitanika dalo ocjenu 4 i isto toliko ocjenu 5, što je ipak zadovoljavajuća ocjena.

Važan segment rada lokalnih zajednica je i **komunikacija sa medijima** ali ona se svodi na komuniciraju sa medijima „samo kad treba“, što tvrdi 47,8% ispitanika proizilazi a 23,9% ispitanika tvrdi da je to nikada. Konkretna prijedlog bi bio da je neophodno povećanje svijesti o potrebama komunikacije i saradnje s medijima u vezi lokalnih aktivnosti u mjesnoj zajednici.

Važan segment rada MZ je saradnja i s lokalnim nevladinim organizacijama. Istraživanje je pokazalo da tu ima problema jer 41,8% ispitanika tvrdi da oni rijetko saraduju sa lokalnim nevladinim udruženjima/udrugama, a 17,9 ispitanika tvrdi nikada nikada ne saraduje s lokalnim NVO. Konkretna prijedlog bi bio da je neophodno Poslovníkom o radu mjesnih zajednica propisati obaveznu/fakultativnu saradnju sa lokalnim udruženjima i nevladinim organizacijama sa teritorije mjesne zajednice i povećati svijest o potrebama takve saradnje.

Konkretna prijedlog za više neadekvatnih situacija bio bi kontinuirano usavršavanje lokalnih državnih službenika i namještenika pohađanjem edukacija od strane Agencije za državnu službu FBiH kao i druge vidove usavršavanja. Usavršavanje i sticanje vještina trebalo bi organizovati i za vijećnike, a sve u cilju sticanja potrebnih vještina.